

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-21

17 EKİM DÜNYA YOKSULLUKLA MÜCADELE GÜNÜ

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 1993 yılında 17 Ekimi tüm ülkelerde yoksulluğu ortadan kaldırmak ve bu konudaki farkındalığı arttırmak için “Yoksulluğu Ortadan Kaldırma Günü” olarak belirlemiştir¹.

Yoksulluk, mutlak ve görelî yoksulluk olarak iki grupta tanımlanmaktadır. Mutlak yoksulluk, bireyin veya hane halkının yaşamını sürdürebilmesi için gerekli olan minimum temel ihtiyaçlarını karşılayamaması durumudur. Görelî yoksulluk ise, bireyin refah düzeyinin yaşadığı toplumun ortalama refah düzeyinin belli bir oranının altında olması durumudur.

Yoksulluğun birçok yönü vardır. Düşük gelirden çok daha fazla şeyi ifade eder. Örneğin, sağlığın kötü oluşu, yetersiz eğitim, bilgi ve iletişim yoksunluğu, insani ve politik hakları kullanamama ile güven, özsaygı ve onurun olmayışı gibi. Yoksulluk, fiziki gereksinimlerin, mal varlığının ve gelirin yokluk hali olarak da tanımlanır².

Son 50 yıldır dünya üzerinde büyük bir gelir artışı gerçekleşmesine rağmen yoksulluk günümüz ekonomilerinin en önemli sorunlarından biri olmaya devam etmektedir. Dünya nüfusunun % 46’sı yani 2.800.000.000 insan, Dünya Bankası tarafından tespit edilen günlük 2 ABD doları olan, yoksulluk sınırının altında, 1.200.000.000 insan ise günlük 1 ABD doları olan açlık sınırının altında yaşamaya çalışmaktadır. Yapılan çalışmalara göre, 2011-2013 yılları arasında Dünya’daki her sekiz kişiden biri, kronik açlık içindedir. Bu insanların büyük çoğunluğu (827 milyon) gelişmekte olan bölgelerdedir³.

Her yıl yaklaşık olarak 18.000.000 insan yoksulluğa bağlı nedenlerden dolayı çok erken yaşta hayatlarını kaybetmektedirler. Bu rakam toplam insan ölümlerinin üçte birine eşittir. Her gün 34.000’i beş yaşın altında çocuklar olmak üzere toplam 50.000 insan yoksulluğa bağlı nedenlerden dolayı ölmektedir⁴.

Türkiye İstatistik Kurumu’nun her yıl yaptığı Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması bulgularına göre 2013 yılında en zengin kesimin geliri en yoksul kesimin gelirin 7,7 katıdır. Yoksulluk sınırına göre nüfusun %15’i yoksulluk riski altındadır. Kentsel ve kırsal yerler için hesaplanan yoksulluk sınırlarına göre, kentsel yerlerde bu oran %13,6 iken, kırsal yerlerde %14,3’tür. Eğitim düzeyi düşüktüççe, çocuk sayısı arttıkça, işsizlerde yoksulluk riski de artmaktadır⁵.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-21

Yoksulluk ve sağlık arasında güçlü bir ilişki vardır. Yoksulların sağlık hizmeti ihtiyacı, diğerlerinden daha fazladır. Hastalık yoksulluğa, yoksulluk hastalığa neden olmakta ve bu kısır döngü şeklinde devam etmektedir. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu'nun (UNICEF) 2005 yılı raporuna göre gelişmekte olan ülkelerde, her üç çocuktan birisi uygun barınak imkânına; her beş çocuktan birisi temiz içme suyuna kavuşma olanağına sahip değildir. Yoksulluğa bağlı olarak yetersiz beslenme çocuklarda zihinsel ve fiziksel gelişimlerinde geriliğe yol açmakta, yetersiz hijyen konumu yoksul insanları enfeksiyonlara daha açık hale gelmektedir. Örneğin verem gibi önemli bir hastalık daha çok yoksullar arasında ortaya çıkmaktadır. Kadınlar erkeklerden daha fazla yoksulluk riski altındadır. Yeterli parasal gelire sahip olmama, uygun barınma koşullarında yaşamama, temiz su kullanmama, hijyenik olmayan ortamlar hastalıklara yakalanma riskini arttırmaktadır. Yoksullar arasında bu sorundan kaynaklanan bazı hastalıklar, örneğin salgın hastalıklar, kansızlık, vitamin eksikliklerine bağlı hastalıklar ve ölümler, örneğin kansızlık, enfeksiyon hastalıkları, sağlık kuruluşlarına ulaşamamalarına bağlı ölümler yüksektir⁶.

Yoksullukla başa çıkmada en önemli politika araçları yoksulluk sınırı altındakilere ve riskli bireylere yönelik sosyal ve ekonomik müdahalelerdir. Bunlar arasında en önemlileri bebek ve çocukların daha iyi beslenmesini, sağlıklı koşullarda barınmasını, eğitilmesini ve sağlık hizmetlerinden yararlanmasını sağlamak sayılabilir. Ayrıca kız çocuklarının ve kadınların eğitimi, istihdamlarının sağlanması ve sağlık hizmetlerine ulaşabilmeleri de toplumu yoksulluktan koruyabilecek önemli tedbirlerdir.

¹[İnternet]<http://www.un.org/en/events/povertyday>. Erişim: 14.10.2014

²Çilingirlioğlu N. Sağlık Demografisi. Güler Ç. Akın L (edt). Halk Sağlığı Temel Bilgiler. 2. Baskı. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 2012: 88-92.

³[İnternet]<http://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/mdgoverview/overview/mdg>. Erişim: 14.10.2014

⁴[İnternet] <http://www.eecon.info/papers/544.pdf>. Erişim: 16.10.2014

⁵[İnternet] <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.doid=16083> Erişim: 15.10.2014

⁶[İnternet] <http://www.bianet.org/bianet/cocuk/35699-yoksulluk-etkileri>. Erişim: 16.10.2014